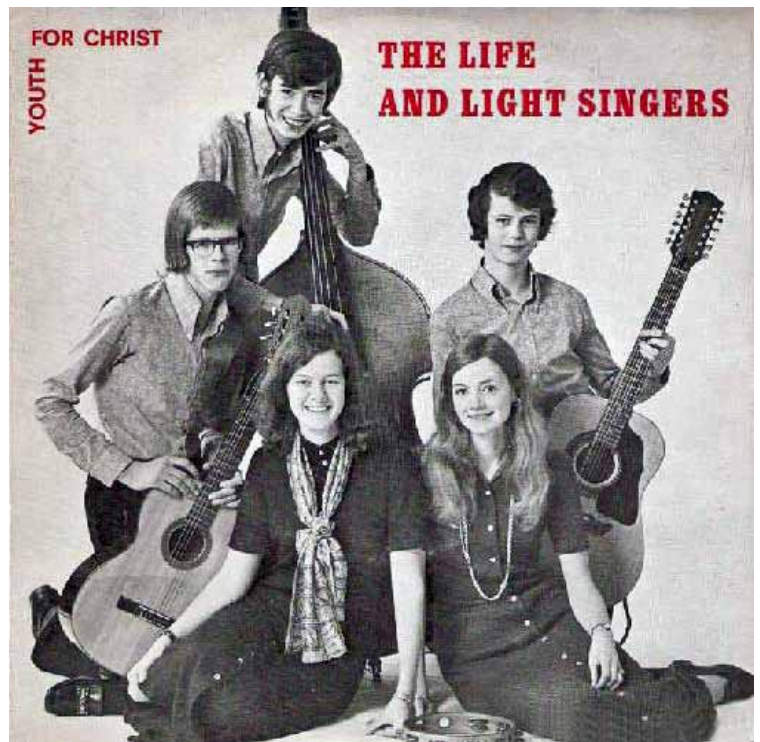

Dr. Hiskia Gerbrand Coumou, 8 april 1954 – 18 maart 2010

Het bericht van het overlijden van dr. Hiskia Coumou op 18 maart 2010 is door zijn collega's en vrienden van de Vrije Universiteit met grote droefheid ontvangen. Hoe kan het ook anders? Jarenlang is hij met de universiteit verbonden geweest, vanaf 1972 als student en daarna in wisselende functies als medewerker. Hij maakte indruk door zijn bekwaamheid en eruditie, die gevoed werd door intellectuele gretigheid. Hij wekte sympathie door zijn gave en open persoonlijkheid, die in staat was zich met fijngevoeligheid in anderen te verplaatsen. Hij riep respect op door de veerkracht en moed waarmee hij met tegenslagen wist om te gaan. Met zijn lange gestalte en grillig modulerend stemgeluid was hij een karakteristieke verschijning, opgewekt in de omgang maar als het moest ook zakelijk en kritisch. Een idealist met gevoel voor humor en oog voor het betrekkelijke der dingen. Hoewel hij zijn werk aan de universiteit door zijn ziekte al enkele jaren geleden heeft moeten beëindigen, zijn de herinneringen vers. Hij zal niet licht worden vergeten.

Hiskia Gerbrand Coumou werd op 8 april 1954 te Zeist geboren als zoon van Pieter Coumou en Hilly Gerbrandy. Zijn ouders hadden elkaar leren kennen in de oorlogsjaren. Zijn vader was verzetsstrijder en medewerker van het illegale *Trouw* geweest en kreeg na de oorlog bekendheid als markant vertegenwoordiger van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945. Hiskia groeide op in een gereformeerd gezin, waar het geloof een belangrijke rol speelde, niet als keurslijf maar als inspiratiebron. Het zou hem zijn leven lang bijblijven. Na de lagere school ging Hiskia naar het befaamde Christelijk Lyceum te Zeist, waar hij in 1972 het diploma HBS-A behaalde. Van 1972 tot 1980 volgde hij de studie pedagogische wetenschappen aan de Vrije Universiteit, met als afstudeerrichting sociale pedagogiek. Zijn doctoraalscriptie over 'Gedwongen opnemings- en behandeling van verslaafden' was tekenend voor zijn sociaal gevoel en idealistische inslag. Dat laatste bleek ook uit het feit dat hij principieel dienstweigeraar werd. Mede op aanbeveling van prof. Herman Bianchi kon hij zijn plaatsvervangende dienstplicht vervullen bij het Criminologisch Instituut van de Vrije Universiteit (1980-1981).

Afkomstig uit een muzikaal gezin, gaf Hiskia Coumou naast de studie ook blijk van zijn talent als gitarist en zanger. Al op het Christelijk Lyceum vormde hij samen met zijn zus Nanneke, broer Dingeman (later beroepsmusicus) en twee anderen de folkgroep *The Life and Light Singers*, die een langspeelplaat uitbracht op het label van Youth for Christ. Later maakte hij deel uit van de folk-rockgroep *Whitsuntide Easter*, die optrad in kerken en op reli-festivals en in 1976 als eerste Nederlandse groep te horen was op het bekende Engelse Greenbelt Festival. In 1977 bracht de band op uitnodiging van Pilgrim Records London het album 'Next time you play a wrong note ... make it a short one' uit, dat werd opgenomen voor het Grapevine label. Tegenwoordig is dit album een 'internationaal collector's item zonder weerga, dat op E-bay bijna niet onder de 500 dollar van de hand

Een jeugdige Hiskia Coumou (rechts op de foto) met de 'Life and Light Singers'.

gaat', om een gezaghebbende website aan te halen. Ook in later jaren bleef Hiskia de muziek trouw, zoals bleek bij zijn promotie in 1998 aan de Leidse universiteit, toen hij in de pauze na de verdediging van zijn proefschrift gitaar speelde.

Inmiddels was Hiskia na het vervullen van zijn plaatsvervangende dienstplicht in 1981 wetenschappelijk medewerker geworden bij de vakgroep andragologie en sociale pedagogie van de subfaculteit der pedagogische en andragologische wetenschappen van de VU. Later werd hij universitair docent bij de vakgroep pedagogiek van de faculteit der psychologie en pedagogiek, waar hij onder meer werkte aan de voorbereiding van een proefschrift. Ook in de persoonlijke sfeer waren het goede jaren. In juli 1982 trouwde hij met Nora van Nieuwenhuizen, met wie hij in Duivendrecht ging wonen. Daar werden ook hun kinderen Gerben (1984) en Tessa (1989) geboren.

Door de opheffing van zijn vakgroep in 1995 leek de loopbaan van Hiskia Coumou aan de VU voortijdig te zullen eindigen. In 1995-1996 werd hij echter tijdelijk medewerker bij het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme. Daar hield hij zich onder meer bezig met de uitgave van de autobiografie van de medicus, etnoloog en socioloog J.H.F. Kohlbrugge (1865-1941), een kleinzoon van de bekende Nederlandse theoloog Hermann Friedrich Kohlbrugge (1803-1875), wiens archief dankzij de bemiddeling van Hiskia voor een belangrijk deel naar het Documentatiecentrum kon worden overgebracht. De uitgave van de autobiografie werd in deze korte periode bij het HDC niet voltooid. Wel speelde de figuur van J.H.F. Kohlbrugge een belangrijke rol in de dissertatie over *Sociale pedagogiek in Nederland, 1900-1950*, waarop Hiskia in 1998 te Leiden promoveerde. Een andere pionier van de sociale pedagogiek, die in dit boek veel aandacht kreeg, was de Duitse theoloog en filosoof C.A. Mennicke (1887-1959), eveneens afkomstig uit 'kohlbruggiaanse kring' maar later actief als overtuigd christen-socialist.

Met deze historisch-pedagogische studie werd de wetenschappelijke werkzaamheid van Hiskia Coumou voorlopig afgesloten, want in 1999 trad hij in dienst bij de afdeling Personeelszaken van de VU. Ook in deze heel andere werkkring, die overigens uitstekend aansloot bij zijn opleiding en persoonlijkheid, voelde hij zich thuis. In korte tijd ontwikkelde hij zich tot expert op het gebied van sociale zekerheid en pensioenen. In 2001 werd hij hoofd van de afdeling Personeelsvoorzieningen van de toenmalige dienst Financiën en Personeel. Ondanks een vlekkeloze staat van dienst kreeg hij bij de reorganisatie van deze dienst in 2008 echter niet de positie waarop hij recht meende te hebben.

De teleurstelling over deze gang van zaken viel in het niet bij de zorgen om zijn gezondheid, nadat kanker bij hem was geconstateerd. In de jaren die volgden heeft Hiskia op bewonderenswaardige wijze weerstand geboden tegen zijn ziekte. Na zijn vertrek bij de VU vatte hij de studie weer op. Hij publiceerde in het tijdschrift *Facta* over zijn correspondentie met de bekende socioloog J.A.A. van Doorn, vlak voor diens overlijden in mei 2008, en schreef bijdragen voor het kerkblad van Duivendrecht, zoals het meditatieve artikel uit het najaar van 2008 over de dichteres H  l  ne Swarth, 'het zingende hart in onze letterkunde', zoals Willem Kloos haar noemde. Ook hield hij zich enige tijd bezig met de uitgave van de onvoltooide autobiografie van zijn oud-oom van moederszijde, de voormalige antirevolutionaire minister-president mr. P.S. Gerbrandy. Deze activiteit leidde tot een hernieuwd contact met het Historisch Documentatiecentrum. Uiteindelijk bleek de tijd te kort om de uitgave tot stand te kunnen brengen. Wellicht dat de autobiografie van Kohlbrugge, die lang bleef liggen maar in een vergevorderd stadium van voorbereiding is, wel postuum kan worden gepubliceerd. Het zou een waardig eerbetoon zijn aan een man die aan het eind van zijn leven steeds meer historicus werd.

De laatste jaren van Hiskia Coumou waren niet gemakkelijk. Het is een gemeenplaats die nochtans niet mag ontbreken. De 'life and light singer' van weleer leerde leven 'in de schaduw des doods'. De blijmoedigheid, die zo kenmerkend voor hem was, verdiepte zich tot beschouwing en aanvaarding. Het was alsof de versregels van Geerten Gossaert voor hem geschreven waren:

*Geboren tot verlangen,
Gelouterd tot geduld,
Hebt Gij, in mijn gezangen,
Uw melodie vervuld.*

J. de Bruijn